

GJMR060014982018

Received on	24-08-2018
Registered on	24-08-2018
Decided on	25-03-2026
Duration on	Yr. Mo. Ds. Ds.

FORM : A

હળવદના મે. એડી.ચીફ જ્યુડીશ્યલ મેજીસ્ટ્રેટ સાહેબની અદાલત,

મુ. હળવદ(એન.જી.સુરતી)GJ-00711

ચુકાદાની તારીખ: ૨૫/૦૩/૨૦૨૬

ક્રિમીનલ કેસ નંબર: ૪૦૬/૨૦૧૮

ફરીયાદી:	કાંતિલાલ રણછોડભાઈ પરમાર, તે લક્ષ્મીનારાયણ ટ્રેડીંગ કું. ના પ્રોપરાઈટર ઉ.વ.આ.૩૫, ધંધો-વેપાર, રહે. ગામ-નવાઈશનપુર, તા.હળવદ, જી.મોરબી.
ફરીયાદપક્ષે વકીલશ્રી:	ડી.આર.રાવલ
આરોપી :	નવીનચંદ રાયચંદ દક્ષિણી, તે ગજલક્ષ્મી ટ્રેડર્સના પ્રોપરાઈટર ઉ.વ.પુખ્ત, ધંધો-વેપાર, રહે. પદમપ્રભુ સોસાયટી, એઈમ્સ હોસ્પીટલની બાજુમાં, પાલડી, અમદાવાદ.
આરોપી તરફે વકીલશ્રી:	વી.જી.વ્યાસ

ગુનો: ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ.

FORM B

બનાવ તારીખ	૧૮/૦૬/૨૦૧૮
ફરીયાદ તારીખ	૨૪/૦૮/૨૦૧૮
પ્લી નોંધ્યા તારીખ	૧૬/૦૩/૨૦૧૯
પુરાવો ચાલુ થયા તારીખ	૦૯/૧૦/૨૦૧૯
ચુકાદો અનામત રાખ્યા તારીખ	૨૪/૦૩/૨૦૨૬
ચુકાદા તારીખ	૨૫/૦૩/૨૦૨૬
સજા કરી હોય તો સજા તારીખ	૨૫/૦૩/૨૦૨૬

આરોપી નં	આરોપીનું નામ	અટક કર્યા તારીખ	જામીન પર છોડ્યા તારીખ	ગુનો	તકસીરવાર /નિર્દોષ	સજા	સી.આર. પી.સી.ની કલમ :૪૨૮ માટે કસ્ટડીમાં રહેલ સમય
૧	નવીનચંદ રાયચંદ દક્ષિણી	-	-	દી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ- ૧૩૮ મુજબ	તકસીરવાન	આખરી હુકમ મુજબ	-

FORM C

ફરીયાદપક્ષે /કોર્ટ /તરફે સાહેદ લીસ્ટ-:

ક્રમ	નામ	આંક
૧.	ફરીયાદી-કાંતિલાલ રણછોડભાઈ પરમારનું સરતપાસનું સોગંદનામું	૦૪
૨.	કલોઝીંગ પુરસીસ	૩૫

ફરીયાદપક્ષે /કોર્ટ /તરફે દસ્તાવેજી લીસ્ટ-:

ક્રમ	લેખીત પુરાવાની વિગત	આંક
૧.	તકરારી ચેક	૨૩
૨.	કાઉન્ટર સ્લીપની નકલ	૨૪
૩.	રીટન મેમો	૨૫
૪.	બીલની નકલ	૨૬
૫.	તહોમતદારને મોકલેલ નોટીસના પરત કવર (કુલ-૩)	૨૭ થી ૨૯
૬.	રજી. એ.ડી.ની સ્લીપ	૩૦
૭.	તહોમતદારને આપેલ વૈધાનિક નોટીસ (કુલ-૩)	૩૧ થી ૩૩
૮.	લાયસન્સની નકલ	૩૪

બચાવપક્ષે /કોર્ટ /તરફે સાહેદ લીસ્ટ-:

ક્રમ	નામ	આંક
૧.	સાહેદ નવીનચંદ્ર રાયચંદભાઈ ઠક્કરનું સરતપાસનું સોગંદનામું	૫૨

બચાવપક્ષે /કોર્ટ /તરફે દસ્તાવેજી લીસ્ટ-:

ક્રમ	લેખીત પુરાવાની વિગત	આંક
૧.	ફરીયાદ	૫૬
૨.	ફરીયાદ	૫૭

હળવદ.

તા. ૨૫/૦૩/૨૦૨૬

(નિમિષા ગંગારામભાઈ સુરતી)

એડી. ચીફ જ્યુડીશ્યલ મેજીસ્ટ્રેટ, હળવદ.

કોડ નં.જી.જે.૦૦૭૧૧.

::ઠરાવ::

૧. ફરીયાદપક્ષની ફરીયાદ હકીકત ટુંકમાં એવી છે કે, આ કામના ફરીયાદી હળવદતાલુકાના નવાઈસનપુર મુકામે રહીએ છીએ અને ફરીયાદી હળવદ માર્કેટીંગચાર્ડમાં શ્રીલક્ષ્મીનારાયણ ટ્રેડીંગ કાં.ના નામથી મુખ્યત્વે વેપારનો વ્યવસાય કરીએ છીએ. આ કામના તહોમતદાર ઉપરોક્ત સરનામે રહે છે અને વેપારને લગતું કામકાજ કરે છે અને તેમની દુકાન હળવદ માર્કેટીંગચાર્ડમાં આવેલ છે જેનો દુકાન નંબર-૩૩ છે અને તેમાં બેસી તેઓ ગજલક્ષ્મી ટ્રેડર્સના નામથી માલ લે-વેચનો ધંધો કરે છે. આ કામના તહોમતદારે ફરીયાદી પાસેથી રૂ.૪,૩૬,૮૪૩/- અંકે રૂપિયા ચારલાખ છત્રીસ હજાર આઠસો તેતાલીસ પુરાના ચણા તારીખ:-૧૪/૦૩/૨૦૧૮ના રોજ ખરીદેલ જેનું ફરીયાદીએ તહોમતદારને બીલ નંબર-૪૧૭ આપેલ અને તેના બદલામાં તહોમતદારે ફરીયાદીની લેણી રકમ પેટેરૂ.૪,૩૬,૮૪૩/- અંકે રૂપિયા ચારલાખ છત્રીસ હજાર આઠસો તેતાલીસ પુરાનો બેંક ઓફ ઈન્ડિયા-હળવદ શાખાનો તારીખ:-૨૪/૦૩/૨૦૧૮ના રોજનો ચેક નંબર-૦૧૫૩૭૭ ફરીયાદીના નામ જોગનો ભર્યો ભરાયેલો આપેલ અને પોતાની સહી અમારા રૂબરૂ કરીને આપેલ અને અમોને એવો પાકો વિશ્વાસ અને ખાત્રી આપેલ કે, તમો ચેકની તારીખે આપના ખાતામાં ચેક જમા કરાવશો ત્યારે તમોને તમારી રકમ મળી જશે. પરંતુ અમો ફરીયાદીએ અમારા એચ.ડી.એફ.સી બેંક, હળવદશાખામાં ચાલતાં અમારા કરન્ટ ખાતા નંબર-૨૧૮૪૮૪૩૦૦૦૦૧૪૨માં તારીખ:-૧૮/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ તહોમતદારે આપેલ ચેક જમા કરાવેલ. પરંતુ તહોમતદારના ખાતામાં ચેકમાં જણાવ્યા પ્રમાણેની રકમ જમા નહિં હોવાથી સદરહું ચેક બેંક ઓફ ઈન્ડિયા-હળવદશાખા તરફથી "Funds insufficient"ના શેરા સાથે એચ.ડી.એફ.સી બેંક હળવદશાખાને તારીખ:-૧૮/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ મોકલવામાં આવેલ અને એચ.ડી.એફ.સી બેંક હળવદશાખા તરફથી તારીખ:-૧૮/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ રીટર્ન મેમાના પત્ર સાથે અમો ફરીયાદીને પરત આપવામાં આવેલ. જે અમો ફરીયાદીને તે જ તારીખે મળેલ છે અને તે

દિવસે તહોમતદારે આપેલ ચેક રીટર્ન થયા અંગેની જાણ થયેલ છે. ફરીયાદીને તેમની લેણી રકમ પેટે તહોમતદાર તરફથી આપવામાં આવેલ ચેક "Funds insufficient"ના શેરા સાથે dishonour" થઈને પરત મલ્યા બાદ ફરીયાદીએ તહોમતદારને તેમના ધંધાના તથા ઘરના અલગ-અલગ સરનામે તારીખ:-૩૦/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ રજી. એડી.થી વકીલ મારફત નોટીસ આપેલ જેમાં તહોમતદારને તેમના ધંધાના સરનામે નોટીસ મોકલેલ તે DOOR LOCK ના શેરા સાથે વકીલશ્રીને તારીખ:-૦૨/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત મળેલ છે તથા તેમના કડી મુકામે આવેલ રહેઠાણના સરનામે નોટીસ મોકલેલ જે તારીખ:-૦૫/૦૭/૨૦૧૮ના LEFT ના શેરા પરત ફરેલ છે જે વકીલશ્રીને તારીખ:-૦૯/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત મળેલ છે તેમજ તેમના અમદાવાદ મુકામે રહેઠાણના સરનામે નોટીસ મોકલેલ જે નોટીસ તહોમતદારને પોસ્ટ મારફત તારીખ:-૦૫/૦૭/૨૦૧૮ તથા ૦૬/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ બજાવવા માટે પોસ્ટમેન ગયેલ પરંતુ તહોમતદાર ઘરે ન હોવાથી પોસ્ટમેન ઈન્ટીમેશન આપીને આવેલ પરંતુ તહોમતદાર જાણી જોઈને નોટીસ છોડાવવા ગયેલ નથી તેથી તહોમતદારને આપેલ નોટીસ Not Claimed ના શેરા સાથે તારીખ:- ૧૦/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત ફરેલ છે જે વકીલશ્રીને તારીખ:-૧૩/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત મળેલ છે. તહોમતદારે જાણી જોઈને અમો ફરીયાદીએ એડવોકેટ મારફત આપેલ નોટીસ સ્વીકારેલ નથી તેમજ તહોમતદારે આજની તારીખ સુધીમાં અમો ફરીયાદીની લેણી રકમ ચુકવેલ નથી કે તે અંગેની કોઈ વ્યવસ્થા આજદિન સુધી કરેલ નથી તેથી ફરીયાદીને આ ફરીયાદ કરવાની ફરજ પડેલ છે. આ કામના ફરીયાદી હળવદતાલુકાના નવાઈસિનપુર મુકામે રહે છે. ફરીયાદી તથા તહોમતદાર વચ્ચે જે વ્યવહાર થયેલ છે તે હળવદ મધ્યે થયેલ હોય તથા ફરીયાદીની બેંક પણ હળવદશાખાની હોય આ ફરિયાદ સાંભળવા આપ નામદાર કોર્ટને હુકમ છે. આ કામના તહોમતદારે ફરીયાદીને ચેક આપ્યા બાદ પોતાના ખાતામાં ચેકની તારીખે પુરતી રકમની વ્યવસ્થા કરેલ ન હોય અને જાણી બુજીને અમારી સાથે છેતરપીંડી કરવાના બદઈરાદાથી પોતાના ખાતામાં ચેકમાં જણાવ્યા મુજબની રકમની વ્યવસ્થા કરેલ ન હોવાથી પુરતું

બેલેન્સ ન હોવાના કારણે ફરીયાદીને ચેક બાઉન્સ થઈને પરત મળેલ છે ત્યારબાદ ફરીયાદીએ તહોમતદારને તારીખ:-૩૦/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ નોટીસ આપેલ જે નોટીસ તહોમતદારે જાણી જોઈને સ્વીકારેલ નહી તેથી તહોમતદારે ધી બેન્કીંગ પબ્લીક ફાયનાન્સીયલ ઈન્સ્ટીટ્યુશન એન્ડ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લોઝ-૬૬ (એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ)-૧૯૮૮ની કલમ-૧૩૮ મુજબ ગુન્હો કરેલ છે. તે કારણે ફરીયાદીને તહોમતદાર સામે આ ફરિયાદ કરવાનું કારણ ઉત્પન્ન થયેલ છે. આ કામના તહોમતદારને ઉપરોક્ત એક્ટની કલમ-૧૩૮(સી) મુજબ નોટીસ આપ્યા બાદ નોટીસ સ્વીકારેલ નહી અને તહોમતદારે અમો ફરીયાદીને લેણી રકમ વસુલ આપેલ નથી. ફરીયાદી તરફથી તહોમતદારને નોટીસ મોકલવામાં આવેલ તે નોટીસમાં જણાવ્યા અનુસાર તહોમતદારે ફરીયાદીને ૧૫-દિવસની અંદર કોઈ રકમ વસુલ આપેલ નથી તેથી ફરીયાદીએ આજરોજ આ ફરીયાદ આપ નામદાર કોર્ટમાં રજુ કરેલ છે અને આ ફરિયાદ ધી બેન્કીંગ પબ્લીક ફાયનાન્સીયલ ઈન્સ્ટીટ્યુશન એન્ડ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લોઝ-૬૬ / ૧૯૮૮ની કલમ-૧૪૨(સી) મુજબ સમયમર્યાદાની અંદર છે. સબબ અરજ કે, આ કામના તહોમતદારે ઉપર જણાવ્યા મુજબ ધી બેન્કીંગ પબ્લીક ફાયનાન્સીયલ ઈન્સ્ટીટ્યુશન એન્ડ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લોઝ-૬૬ (એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ)-૧૯૮૮ની કલમ-૧૩૮ પ્રમાણે ગુન્હો કરેલ છે. તેથી સદરહું કલમની જોગવાઈ પ્રમાણે આ કામના તહોમતદારને નશ્યત કરવા અરજ છે તેમજ ફરીયાદીને તહોમતદાર પાસેથી રૂ.૪,૩૬,૮૪૩/- અંકે રૂપિયા ચાર લાખ છત્રીસ હજાર આઠસો તેતાલીસ પુરા ખર્ચ સહિત વસુલ અપાવવાનો હુકમ કરવા અરજ છે.

૨. ફરીયાદ રજુ કરતાં ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા:૧૯૭૩(કે જેને સરળતા ખાતર આ ઠરાવમા હવે પછી "સંહિતા" તરીકે સંબોધવામાં આવ્યા છે) કલમ:૨૦૦ અન્વયે ફરીયાદીના સોગંદ ઉપરના વેરીફીકેશન ધ્યાને લઈ, સી.આર.પી.સી.,૧૯૭૩ કલમ:૨૦૪ અન્વયે આરોપી

સામે નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ-૧૮૮૧, કલમ-૧૩૮ મુજબના ગુના સબબ સમન્સ કાઢવામાં આવેલ. જેની ધોરણસરની બજવણી થતાં આરોપી તેમના વિ.વકીલશ્રી મારફતે હાજર થયેલ. આરોપીને ફરીયાદ તથા સાઘનીક દસ્તાવેજોની નકલો વિના મુલ્યે આપવામાં આવેલ છે. ત્યારબાદ ક્રિમિનલ પ્રોસીઝર કોડ ૧૯૭૩ની કલમ:૨૫૧ મુજબ આરોપીની આંક:૧૨થી પ્લી નોંધવામાં આવેલ. જે અન્વયે આરોપીએ ગુન્હો કબુલ કરવાનો ઈન્કાર કરેલ હોવાથી હાલના કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવેલ છે.

૩. ફરીયાદપક્ષનો પુરાવો પુરો થયા બાદ આરોપીને પોતાના વિરુદ્ધ રજુ કરવામાં આવેલ મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવાઓનું ખંડન કરવા તક આપવી ન્યાયોચિત જણાયેલ હોવાથી, **બી.એન.એસ.એસ.ની કલમ-૩૫૧(ઓલ્ડ ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કોડ, ૧૯૭૩ કલમ-૩૧૩)** અન્વયે આરોપીનું વિશેષનિવેદન નોંધવામાં આવેલ છે. આરોપીએ પોતાના વિશેષ નિવેદનમાં જણાવેલ છે કે, સોગંદપર જુબાની આપવી છે, બચાવપક્ષે સાહેદ તપાસવા છે, અને મારે પુરાવો રજુ કરવો છે.

૪. ફરીયાદપક્ષ તથા બચાવપક્ષે આ સિવાય અન્ય કોઈ મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ કરવામાં આવેલ નથી.

૫. પ્રસ્તુત ફોજદારી કાર્યવાહીમાં ફરીયાદી દ્વારા પોતાના કેસના સમર્થનમાં ક્રિમિનલ પ્રોસીજર કોડ ૧૯૭૩ કલમ ૩૧૪ (૧) અન્વયે મૌખિક દલીલ કરવામાં આવેલ છે. જે ધ્યાને લેવામાં આવેલ છે.

૬. અદાલત સમક્ષ આખરી ન્યાયીક નિર્ણય કરવા નીચે મુજબના મુદ્દાઓ ઉપસ્થિત થાય છે.

-:: મુદ્દા ::-

(૧) શું ફરીયાદપક્ષ નિ:શંકપણે પુરવાર કરે છે કે, વાદગ્રસ્ત ચેક તેમના કાયદેસરના દેવાની પુરેપુરી અથવા અંશતઃ ચુકવણી માટે આરોપી તરફથી આપવામાં આવેલ અને તે સમય મર્યાદામાં બેંકમાં રજુ કરતા "FUND INSUFFICIENT" હોવાના કારણસર પરત ફરેલ છે.?

(૨) શું ફરીયાદપક્ષ નિ:શંકપણે પુરવાર કરે છે કે, તેઓએ ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ કાયદેસર સમયમર્યાદામાં આરોપીઓને નોટીસ આપવા છતાં, આરોપીએ ફરીયાદીશ્રીને વાદગ્રસ્ત ચેકની રકમ પરત ન કરી આરોપીએ ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ અન્વયે શિક્ષાપાત્ર ગુન્હાહિત કૃત્ય કરેલ છે ?

(૩) શું હુકમ ?

૭. ઉપરોક્ત મુદ્દાઓ અંગેના મારા નિર્ણયો નીચે મુજબ છે.

(૧) હકારમાં,

(૨) હકારમાં,

(૩) આખરી હુકમ અનુસાર.

:: નિર્ણયો માટેના કારણો ::**મુદા નં ૧ અને ૨ પરત્વે કારણો**

૮. મુદા નં.૧ અને ૨ પરસ્પર એકબીજા સાથે સંકળાયેલ હોય, હકીકતોનું પુનરાવર્તન ટાળવાના હેતુસર અત્રે સંયુક્ત ચર્ચા કરવામાં આવેલ છે.

૯.૧ આ કામે આંક-૧વાળી ફરીયાદ મુજબ ફરીયાદીએ અત્રેની અદાલતમાં ફરીયાદ દાખલ કરેલ તે ફરીયાદના સમર્થનમાં ફરીયાદી

કાંતિલાલ રણછોડભાઈ પરમારએ આંક-૦૪થી પુરાવાનું સોગંદનામું રજૂ કરેલ છે. જે હકીકત મુજબ આ કામના ફરીયાદી હળવદતાલુકાના નવાઈસનપુર મુકામે રહીએ છીએ અને ફરીયાદી હળવદ માર્કેટીંગયાર્ડમાં શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ ટ્રેડીંગ કાં.ના નામથી મુખ્યત્વે વેપારનો વ્યવસાય કરીએ છીએ. આ કામના તહોમતદાર ઉપરોક્ત સરનામે રહે છે અને વેપારને લગતું કામકાજ કરે છે અને તેમની દુકાન હળવદ માર્કેટીંગ યાર્ડમાં આવેલ છે જેનો દુકાન નંબર-૩૩ છે અને તેમાં બેસી તેઓ ગજલક્ષ્મી ટ્રેડર્સના નામથી માલ લે-વેચનો ધંધો કરે છે. આ કામના તહોમતદારે ફરીયાદી પાસેથી રૂ.૪,૩૬,૮૪૩/- અંકે રૂપિયા ચારલાખ છત્રીસ હજાર આઠસો તેતાલીસ પુરાના ચણા તારીખ:-૧૪/૦૩/૨૦૧૮ના રોજ ખરીદેલ જેનું ફરીયાદીએ તહોમતદારને બીલ નંબર-૪૧૭ આપેલ અને તેના બદલામાં તહોમતદારે ફરીયાદીની લેણી રકમ પેટેરૂ.૪,૩૬,૮૪૩/- અંકે રૂપિયા ચારલાખ છત્રીસ હજાર આઠસો તેતાલીસ પુરાનો બેંક ઓફ ઈન્ડિયા-હળવદશાખાનો તારીખ:- ૨૪/૦૩/૨૦૧૮ના રોજનો ચેક નંબર-૦૧૫૩૭૭ ફરીયાદીના નામ જોગનો ભર્યો ભરાયેલો આપેલ અને પોતાની સહી અમારા રૂબરૂ કરીને આપેલ અને અમોને એવો પાકો વિશ્વાસ અને ખાત્રી આપેલ કે, તમો ચેકની તારીખે આપના ખાતામાં ચેક જમા કરાવશો ત્યારે તમોને તમારી રકમ મળી જશે. પરંતુ અમો ફરીયાદીએ અમારા એચ.ડી.એફ.સી બેંક-હળવદ શાખામાં ચાલતાં અમારા કરન્ટ ખાતા નંબર- ૨૧૮૪૮૪૩૦૦૦૦૧૪૨માં તારીખ:-૧૮/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ તહોમતદારે આપેલ ચેક જમા કરાવેલ. પરંતુ તહોમતદારના ખાતામાં ચેકમાં જણાવ્યા પ્રમાણેની રકમ જમા નહિં હોવાથી સદરહું ચેક બેંક ઓફ ઈન્ડિયા-હળવદશાખા તરફથી "Funds insufficient"ના શેરા સાથે એચ.ડી.એફ.સી બેંક હળવદશાખાને તારીખ:-૧૮/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ મોકલવામાં આવેલ અને એચ.ડી.એફ.સી બેંક હળવદશાખા તરફથી તારીખ:-૧૮/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ રીટર્ન મેમાના પત્ર સાથે અમો ફરીયાદીને પરત આપવામાં આવેલ. જે અમો ફરીયાદીને તે જ તારીખે

મળેલ છે અને તે દિવસે તહોમતદારે આપેલ ચેક રીટર્ન થયા અંગેની જાણ થયેલ છે. ફરીયાદીને તેમની લેણી રકમ પેટે તહોમતદાર તરફથી આપવામાં આવેલ ચેક "Funds insufficient"ના શેરા સાથે dishonour" થઈને પરત મળ્યા બાદ ફરીયાદીએ તહોમતદારને તેમના ધંધાના તથા ઘરના અલગ-અલગ સરનામે તારીખ:- ૩૦/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ રજી. એડી.થી વકીલ મારફત નોટીસ આપેલ જેમાં તહોમતદારને તેમના ધંધાના સરનામે નોટીસ મોકલેલ તે DOOR LOCK ના શેરા સાથે વકીલશ્રીને તારીખ:-૦૨/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત મળેલ છે તથા તેમના કડી મુકામે આવેલ રહેઠાણના સરનામે નોટીસ મોકલેલ જે તારીખ:-૦૫/૦૭/૨૦૧૮ના LEFT ના શેરા પરત ફરેલ છે જે વકીલશ્રીને તારીખ:-૦૮/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત મળેલ છે તેમજ તેમના અમદાવાદ મુકામે રહેઠાણના સરનામે નોટીસ મોકલેલ જે નોટીસ તહોમતદારને પોસ્ટ મારફત તારીખ:-૦૫/૦૭/૨૦૧૮ તથા ૦૬/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ બજાવવા માટે પોસ્ટમેન ગયેલ પરંતુ તહોમતદાર ઘરે ન હોવાથી પોસ્ટમેન ઈન્ટીમેશન આપીને આવેલ પરંતુ તહોમતદાર જાણી જોઈને નોટીસ છોડાવવા ગયેલ નથી તેથી તહોમતદારને આપેલ નોટીસ Not Claimed ના શેરા સાથે તારીખ:- ૧૦/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત ફરેલ છે જે વકીલશ્રીને તારીખ:- ૧૩/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત મળેલ છે. તહોમતદારે જાણી જોઈને અમો ફરીયાદીએ એડવોકેટ મારફત આપેલ નોટીસ સ્વીકારેલ નથી તેમજ તહોમતદારે આજની તારીખ સુધીમાં અમો ફરીયાદીની લેણી રકમ ચુકવેલ નથી કે તે અંગેની કોઈ વ્યવસ્થા આજદિન સુધી કરેલ નથી તેથી ફરીયાદીને આ ફરીયાદ કરવાની ફરજ પડેલ છે. આ કામના ફરીયાદી હળવદતાલુકાના નવાઈસનપુર મુકામે રહે છે. ફરીયાદી તથા તહોમતદાર વચ્ચે જે વ્યવહાર થયેલ છે તે હળવદ મધ્યે થયેલ હોય તથા ફરીયાદીની બેંક પણ હળવદ શાખાની હોય આ ફરીયાદ સાંભળવા આપ નામદાર કોર્ટને હુકમ છે. આ કામના તહોમતદારે ફરીયાદીને ચેક આપ્યા બાદ પોતાના ખાતામાં ચેકની તારીખે પુરતી રકમની વ્યવસ્થા કરેલ ન હોય અને

જાણી બુજીને અમારી સાથે છેતરપીંડી કરવાના બદલિદાથી પોતાના ખાતામાં ચેકમાં જણાવ્યા મુજબની રકમની વ્યવસ્થા કરેલ ન હોવાથી પુરતું બેલેન્સ ન હોવાના કારણે ફરીયાદીને ચેક બાઉન્સ થઈને પરત મળેલ છે ત્યારબાદ ફરીયાદીએ તહોમતદારને તારીખ:- ૩૦/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ નોટીસ આપેલ જે નોટીસ તહોમતદારે જાણી જોઈને સ્વીકારેલ નહી તેથી તહોમતદારે ધી બેન્કીંગ પબ્લીક ફાયનાન્સીયલ ઈન્સ્ટીટ્યુશન એન્ડ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લોઝ-૬૬ (એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ)-૧૯૮૮ની કલમ-૧૩૮ મુજબ ગુન્હો કરેલ છે. તે કારણે ફરીયાદીને તહોમતદાર સામે આ ફરિયાદ કરવાનું કારણ ઉત્પન્ન થયેલ છે. આ કામના તહોમતદારને ઉપરોક્ત એક્ટની કલમ-૧૩૮(સી) મુજબ નોટીસ આપ્યા બાદ નોટીસ સ્વીકારેલ નહી અને તહોમતદારે અમો ફરીયાદીને લેણી રકમ વસુલ આપેલ નથી. ફરીયાદી તરફથી તહોમતદારને નોટીસ મોકલવામાં આવેલ તે નોટીસમાં જણાવ્યા અનુસાર તહોમતદારે ફરીયાદીને ૧૫-દિવસની અંદર કોઈ રકમ વસુલ આપેલ નથી તેથી ફરીયાદીએ આજરોજ આ ફરીયાદ આપ નામદાર કોર્ટમાં રજુ કરેલ છે અને આ ફરિયાદ ધી બેન્કીંગ પબ્લીક ફાયનાન્સીયલ ઈન્સ્ટીટ્યુશન એન્ડ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લોઝ-૬૬/૧૯૮૮ની કલમ-૧૪૨(સી) મુજબ સમયમર્યાદાની અંદર છે. આ કામના તહોમતદારે ઉપર જણાવ્યા મુજબ ધી બેન્કીંગ પબ્લીક ફાયનાન્સીયલ ઈન્સ્ટીટ્યુશન એન્ડ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લોઝ-૬૬ (એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ)-૧૯૮૮ની કલમ-૧૩૮ પ્રમાણે ગુન્હો કરેલ છે. તેથી સદરહું કલમની જોગવાઈ પ્રમાણે આ કામના તહોમતદારને નશ્યત કરવા અરજ છે તેમજ ફરીયાદીને તહોમતદાર પાસેથી રૂ.૪,૩૬,૮૪૩/- અંકે રૂપિયા ચાર લાખ છત્રીસ હજાર આઠસો તેતાલીસ પુરા ખર્ચ સહિત વસુલ અપાવવાનો હુકમ કરવા અરજ છે.

સદર ફરીયાદી સાહેદની બચાવપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટતપાસમાં તેઓએ જણાવેલ છે કે, તે વાત ખરી છે કે મારી સાથે નવીનચંદ્ર રાયચંદ

ઠક્કરે વ્યવહાર કરેલ જ્યારે હાલની ફરીયાદ નવીનચંદ્ર રાયચંદ દક્ષીણી વીરુદ્ધની છે. તે વાત ખરી છે કે હાલના આરોપી સામે કરેલ અન્ય ફરીયાદ ફો.કે.નં.૪૦૭/૧૮મા ચેકનો નંબર અને ચેકની એમાઉન્ટ અલગ અલગ છે પરતુ આ બંને ફરીયાદ ચલાવના બાકી લેણાની છે. તે વાત ખરી છે કે આ વહેવાર કોમોડીટી વ્યવહારની છે. તે વાત ખરી નથી કે આ વ્યવહારમા જી.એસ.ટી. નંબર હોવો જોઈએ. તે વાત ખરી છે કે માલ ખરીદનાર પાસે પણ જી.એસ.ટી નંબર હોવો જોઈએ. તે વાત ખરી છે કે આરોપી પાસે જી.એસ.ટી. નંબર હતો કે કેમ તેની મે ખાતરી કરેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે એ.પી.એમ.સી. હળવદના લાઈસન્સમાં કોલમ નં.૧માં શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ ટ્રેડિંગ કંપની નામ લખેલ છે તેમા પ્રોપરાઈટર તરીકે નામ લખેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે તા.૩૧/૩/૧૮ પછીનુ લાઈસન્સ આ કામે રજુ કરેલ નથી. તે વાત ખરી નથી કે હાલની ફરીયાદમાં જણાવેલ વ્યવહાર તા.૩૧/૩/૧૮ પછીના છે. તે વાત ખરી છે કે એ.પી.એમ.સી.ના લાઈસન્સમા કોલમ નં.૫માં મદદનીશ અગર પ્રતીનીધી તરીકે મારુ નામ જણાવેલ છે. તે વાત ખરી છે કે ચેક રીટર્ન થયા અંગેની આરોપીને આપેલ નોટીસના કવર બંધ હાલતમા પરત થયેલ છે. તે વાત ખરી છે કે આ નોટીસ બંધ કવરમા પરત આવ્યા બાદ આ નોટીસની કોઈ કોપી આરોપીને આપેલ હોય તેવુ બનેલ નથી. તે વાત ખરી નથી કે અમે આ કામે રજુ કરેલ બીલ ગજલક્ષ્મી ટેડ્સ નામના છે. તે વાત ખરી છે કે ગજલક્ષ્મી ટેડ્સના પ્રોપરાઈટર નવીનચંદ્ર રાયચંદ હોય તેવો કોઈ પુરાવો આ કામે રજુ કરેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે આરોપીને મોકલેલ બંધ કવર ઉપર ગજલક્ષ્મી ટેડ્સ નામ લખેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે નવીનચંદ્ર રાયચંદનાઓ એ.પી.એમ.સી.મા મોટાપાયે ચલાવો વેપાર કરતા હતા.

તે વાત ખરી છે કે હાલના આરોપી સામે હળવદ કોર્ટમાં ચલાવના વેપાર અંગેના અઢીથી ત્રણ કરોડ રુપીયાના ચેક રીટન અંગેના કેસો ચાલે છે. તે વાતની મને ખબર નથી કે અશોકભાઈ ગાંડાભાઈ વીરુધ્ધ અઢીથી ત્રણ કરોડ રુપીયાના ચેક રીટનના કેસ ચાલે છે. તે વાત ખરી છે કે એ.પી.એમ.સી.,હળવદમાં સટાથી વેપાર થઈ શકે નહી અને તે કાયદાકીય પ્રતીબંધ છે. તે વાત ખરી નથી કે માર્ચ-૨૦૧૮ તે ચલાવના પાકની સીજન નથી. તે વાત ખરી નથી કે માર્ચ-૨૦૧૮માં એ.પી.એમ.સી.હળવદ ખાતે રૂ અઢી કરોડની ચલાવની આવક થઈ નથી. તે વાત ખરી નથી કે આ ચલાવની આવક અંગે મારકેટ ચાડના સેક્રેટરી જલાવી શકે. તે વાત ખરી નથી કે માર્કેટીંગ ચાર્ડના વેપારીઓ ભેગા મળી નવીનચદ્દં રાયચદભાઈની ચેકબુક લઈ આવેલા. તે વાતની મને ખબર નથી કે નવીનચંદ્દં રાયચદભાઈએ તેમની ચેકબુક લઈ આવ્યા હોવાની ફરીયાદ આપેલી. તે વાત ખરી નથી કે આ ચેક બુકમાં અમે બીલ મુજબ જાતે ચેક બનાવી બેંકમાં ભરેલા. એ વાત ખરી છે કે ફરીયાદવાળા ચેકમાં ચેક લખનારની સહી અને ચેકની વીગતો અલગ અલગ પેનથી લખાયેલ છે. આરોપી વીરુધ્ધની મારી ચારચે ફરીયાદ ના ચેક મને અલગ અલગ તારીખે મળેલા. એ વાત ખરી છે કે હાલની ફરીયાદમાં રજુ થયેલ દસ્તાવેજ સીવાયના અન્ય દસ્તાવેજ રજુ કરવા જરૂરી નહી હોવાનું માનીને હાલની ફરીયાદ કરેલી છે. એ વાત ખરી નથી કે એક મહીના અગાઉ અમોએ આરોપીને રાજકોટ બોલાવેલા. એ વાત ખરી નથી કે મારે અને આરોપીને ફરીયાદમાં જલાવેલ મુજબના વ્યવહાર થયેલા નથી. એ વાત ખરી નથી કે ફરીયાદમાં જલાવેલ ચલા ખેડુતોના નથી. એ વાત ખરી છે કે ચલાવના પૈસા અમે ખેડુતોને ચુકવી આપેલ છે. એ વાત ખરી

છે કે મારી અને આરોપીનો વચ્ચેનો વ્યવહાર ટેડીંગ પ્રકારનો છે. એ વાત ખરી નથી કે હુ જણાવુ છુ તેવો વ્યવહાર આરોપી સાથે થયેલ નથી.

૯.૨. ત્યારબાદ બચાવપક્ષે આંક-૫૨થી આરોપી નવીનચંદ્ર રાયચંદ્ર દક્ષિણીનાઓનું સરતપાસનું સોગંદનામું રજુ કરેલ છે. જેમાં તેઓએ ફરીયાદપક્ષની હકીકતને નકારી કાઢેલ છે અને તેઓની ફરીયાદપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટતપાસમાં જણાવેલ છે કે, તે વાત ખરી છે કે અમો હળવદ માકેટીંગ ચાર્ડમા ગજલક્ષ્મી ટેડીંગના નામથી વેપાર કરતા હતા. તે વાત ખરી છે કે આ વેપાર દુકાન નં.૩૩માં કરતા હતા. તે વાત ખરી છે કે દુકાન નં.૩૩માં અમો ગ્રાઉન્ડ ફ્લોરમાં બેસતા અને અશોકભાઈ ઉપરના માળ પર બેસતા. તે વાત ખરી છે કે અશોકભાઈ અંશ એન્ટરપ્રાઈઝથી વેપાર કરતા હતા. તે વાત ખરી છે કે મે આ દુકાન અશોકભાઈ પાસેથી ભાડે રાખેલી. તે વાત ખરી છે કે એમા ભાડા કરાર થયેલ છે. તે વાત ખરી છે કે ભાડા કરાર આ કામે રજુ કરેલ નહી. સાહેદ જણાવે છે કે ભાડા કરાર ૧૮/૨/૧૮ સુધીનો હતો. મને માર્ક-૫૩(જ), (પાના નં.૧૪૦)ની ફરીયાદ બતાવવામા આવે છે જે રજુ આંક-૫૬ આપવામાં આવે છે. જે જોઈને કહુ છુ આ ફરીયાદ અમોએ અશોકભાઈની સામે કરેલ છે. તે વાત ખરી છે કે પેરા ચારમા લખેલ છે કે માર્ચ ૨૦૧૮ના અરસામા કેટલાક કારણોસર અમારે વેપારીઓની ચુકવવા થતા નાણા બાબતે વીલંબ થવાથી કેટલાક વેપારીઓ અમારાથી નારાજ થયેલ હતા તે વાત ખરી છે કે તે ફરીયાદમા અમો જણાવેલ કે અશોકભાઈ તા.૧૩/૭/૧૮ના રોજ અમારા ઘરે આવેલા. તે વાત ખરી છે કે મારી ફરીયાદમા આવું લખાવેલ કે મારી ગાડી લઈ ગયા અને ગાડીમા મુકેલ બીલ બુક ચેકબુક અને અન્ય સાહીત્ય ગાડીમા હતું તે લઈ ગયેલા.

તે વાત ખરી છે કે ફરીયાદના પારા સાતમાં આપું લખેલ છે કે અમો ફરીયાદીએ અશોકભાઈને બે ત્રણ દીવસ બાદ ફોન પર સંપર્ક કરતા તેઓએ જણાવેલ કે અહીં હળવદ માકેટીગચાર્ડમાં વેપારી વીગેરેના અઘહત દબાણના કારણે હુ બહાર જઈ શકતો નથી. તે વાત ખરી છે કે પારા છમાં મે અશોકભાઈને ફોન કરતા અશોકભાઈએ બે ત્રણ દીવસમાં ગાડી સાથે બધી વસ્તુ મોકલી આપવાની વાત કરેલ. તે વાત ખરી છે કે મારી ફરીયાદ પ્રમાણે અશોકભાઈ મારી ગાડી તા.૧૩/૪/૧૮ના રોજ લઈ ગયેલા જેની ફરીયાદ પાલડી પો.સ્ટેમાં તા.૧૦/૩/૧૯ના રોજ કરેલી. તે વાત ખરી છે કે આ ફરીયાદ પહેલા અશોકભાઈ સામે અન્ય કોઈ ફરીયાદ પાલડી પો.સ્ટે.માં કે હળવદ પો.સ્ટે.માં કરેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે સદર ફરીયાદ નામદાર કોર્ટનો સમન્સ બજયા પછી કરેલી. તે વાત ખરી છે કે અશોકભાઈએ ચેકના આધારે ફરીયાદ કરેલ તે નામદાર કોર્ટના સમન્સથી જાણ થયેલ. તે વાત ખરી છે કે મારી આ પડવાળી આ ફરીયાદમાં પેરા-૯માં તા.૧૩/૯/૧૯વાળી હકીકત બાબતે સાત આઠ વેપારી હતા તેવું જણાવેલ. પરંતુ કોઈના નામ જણાવેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે તે ફરીયાદમાં જણાવેલ. તા.૧૩/૯/૧૯વાળો બનાવ આ હાલની ફરીયાદ થયાના એક વર્ષ પછી બનેલ હોવાનું જણાવેલ. મને માર્ક-૫૩(૫)(પાનાનં.૧૪૫)વાળી ફરીયાદ બતાવવામાં આવે છે જે ૨૪ આંક-૫૭ આપવામાં આવે છે. જે જોઈને કહુ છું કે તેમાં કોઈ ફરીયાદીના નામ નથી. તે વાત ખરી છે કે અમારા દ્વારા ઉપરોક્ત બે ફરીયાદ બાબતે કોઈ એફ.આઈ.આર. થયેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે હાલની ફરીયાદના સમન્સ અમોને બજયા પછી હાઈકોર્ટમાં ક્રવેસીંગ માટે ગયેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે આ કામે અમો વકીલ રોકેલા

અને તેઓએ ફરીયાદીની ઉલટ તપાસ તા.૯/૧૦/૧૯ના રોજ કરેલી. તે વાત ખરી છે કે આ કામે અમારા સોગંધનામા સાથે એફ.એસ.એલ.ના જે દસ્તાવેજ રજુ કરેલ તે એફ.એસ.એલ. જાય કોઈપણ કોર્ટના હુકમના આધારે કરાવેલ નહીં. તે વાત ખરી છે કે હાલનો ચેક સાઈન ડીફરના કારણે રીટન થયેલ હોય તેવું બનેલ નહીં. તે વાત ખરી છે કે આંક-૫૨ સોગંધનામાના પારા-૪માં મારુ સરનામું બતાવેલ છે. તે વાત ખરી નથી કે અમો ફરીયાદી પાસેથી આંક-૨૬ના બીલથી જે માલ ખરીદેલ તેના પેટે ચેક આપેલ. તે વાત ખરી નથી કે ફરીયાદીના ચેકના નાણા આપવા ન પડે તે માટે ફરીયાદ પછી ખોટી હકીકતો ઉભી કરેલ છે. તે વાત ખરી નથી કે સોગંધ ઉપર ખોટી જુબાની આપુ છું.

૧૦. આ કામના આરોપી વિરુદ્ધ ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ૧૮૮૧ની કલમ-૧૩૮ના ગુનાનો આરોપ હોય સદર કાનુની જોગવાઈ ધ્યાને લેવી જરૂરી બને છે.

(૧) કોઈ કાયદેસરના દેવા કે અન્ય જવાબદારી અદા કરવા માટે ચેક આપવામા આવેલો હોવો જોઈએ.

(૨) ચેક લખનાર વ્યક્તિના ખાતામાં અપુરતા નાણાં ભંડોળના અભાવે ચેકનો અનાદર થયેલ હોવો જોઈએ.

(૩) ચેક લખ્યા તારીખથી છ માસની સમય મર્યાદામાં કલીયર થવા માટે બેંકમાં રજુ થયેલ હોવો જોઈએ.

(૪) ચેકનો અનાદર થયા બાદ બેંક તરફથી માહિતી મળ્યાના ૧૫ દિવસની અંદર (નવા સુધારા બાદ ૩૦ દિવસની અંદર) ચેક લખનારને લેખિત ડિમાન્ડ નોટીસ આપીને ચેકમાની રરમની માંગણી કરેલી હોવી જોઈએ.

(પ) નોટીસ મળ્યાના ૧૫ દિવસમાં આરોપી ચેકની રકમ ચુકવણી કરવામાં નિષ્ફળ ગયેલ હોવો જોઈએ.

(ક) દેવુ કે જવાબદારી કાયદેસર રીતે અમલ કરાવી શકાય તેવી હોવી જોઈએ.

ઉપરોક્ત તમામ તત્વો સાબિત કરવામાં ફરીયાદપક્ષ સફળ થાય તો જ ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ, ૧૯૮૧ની કલમ-૧૩૮ અન્વયે આરોપીને દોષિત ઠરાવી શકાય.

૧૧. ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ૧૯૮૧ની કલમ ૧૧૮ના પ્રબંધો ધ્યાને લઈએ તો:-

"વટાઉખત વિશે માની લેવાની બાબત છે એટલે કે જો વિરૂધ્ધનું સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દરેક વટાઉખત અવેજ માટે કરી આપ્યું હતું અથવા લખી આપ્યું હતું કે સ્વીકારવામા આવ્યું હતું તથા તેના ઉપર તારીખ હોય તેવા દરેક વટાઉખત તે તારીખે કરી આપ્ય અથવા લખી આપ્યું હતું તે અંગે કોર્ટ અનુમાન કરી શકશે તથા સ્વીકારોયેલું વટાઉખતની દેરક તબદીલી તે ખત પાકવાની તારીખ પહેલા થઈ હતી."

૧૧.૧. ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ૧૯૮૧ની કલમ ૧૧૮ના પ્રબંધો ધ્યાને લઈએ તો:-

" વિરૂધ્ધની હકીકત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી એવું માનવામાં આવશે કે તે ચેક ધારણ કરનારે તે ચેક કલમ-૧૩૮ના દર્શાવ્યા મુજબ કોઈ દેવાના અથવા અન્ય જવાબદારીના પુરેપુરા અથવા તેના કોઈ ભાગમાંથી બોજ મુક્ત થવાના બદલામાં એ ચેક મેળવ્યો હશે."

૧૨. ફોજદારી ન્યાયપ્રણાલિના મુળભુત અને પાયાના સિદ્ધાંતો મુજબ

આરોપી સામે આક્ષેપવામા આવેલ તહોમત શંકારહિત રીતે પુરવાર કરવાનો ભાર ફરીયાદ પક્ષે રહેલો છે. જો ફરીયાદ પક્ષના કેસમાં શંકા ઉપસ્થિત થાય તો શંકાનો લાભ આરોપીની તરફેણમાં રહે છે. ફરીયાદપક્ષે રજુ થયેલ પુરાવાઓનું ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮, ૧૪૨નાં ગુનાના આવશ્યક તત્વો તથા ફરીયાદ હકીકતના સંદર્ભે મુલ્યાંકન કરવાનું રહે છે. આ કામ સૌપ્રથમ સદર કેસ બાબતે ધી નેગો. એક્ટની કલમ ૧૩૮ અન્વયેનો ગુનો સ્થાપિત કરવા માટે મહત્વના જે તત્વો છે તે ધ્યાનમાં લેવામાં આવે તો કાયદેસરના લેણાં પેટે ચેક આપેલ હોય, તે ચેક સમયમર્યાદામાં બેંકમાં રજુ કરવામાં આવેલ હોવો જોઈએ, સદર ચેક આરોપીની બેંકમાથી વગર સ્વીકારાયે પરત આવેલ હોવો જોઈએ, જેની જાણ ફરીયાદીને થયા બાદ ફરીયાદીએ આરોપીને દિન-૩૦માં સદર ચેકના અસ્વીકાર બાબતેની નોટીસ આપવી જોઈએ અને તેમાં ચેકની રકમનો ઉલ્લેખ કરેલો હોવો જોઈએ અને નોટીસ મળ્યા બાદ દિન-૧૫માં આરોપી જો ચેકની રકમ ફરીયાદીને ચુકવી ન આપે તો ધી નેગો. કલમ-૧૩૮ અન્વયેના ગુનાના તત્વો પરીપુર્ણ થતા હોય ત્યારબાદ જ ફરીયાદ કરવા માટેનું કારણ ઉપસ્થિત થાય છે. વધુમાં નામ. સુપ્રિમકોર્ટે મુસરફ હુસન ખાન વિ. ભગીરત એન્જીનીયરીંગ લી. અને બીજાઓના એ.આઈ.આર.૨૦૦૬ એસ.સી.૧૨૮૮ના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલ છે કે, The Hon'ble Supreme Court of India has held that for securing conviction under Negotiable Instrument Act,1881 the fact which are required to be proved are (a) that the cheque was drawn for payment of an amount of money for discharge of a debt/ liability and the cheque was dishonoured (b) that the cheque was presented within

prescribed period (c) that the payment made a demand for payment of the money by giving a notice in writing to the drawer within the stipulated period and (d) that the drawer failed to make the payment within fifteen days of the receipt of the notice.

૧૩. આમ, નેગો. ઈન્સ્ટ્રુ. એકટના કાયદાની જોગવાઈઓ ધ્યાને લેતાં તથા નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ઉપરોક્ત ચુકાદામા પ્રસ્થાપિત કરેલ સિદ્ધાંતો ધ્યાન લેતા આ કામ ફરીયાદપક્ષે આરોપી સામેનું તહોમત પુસ્વાર કરવા માટે જે મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ રાખેલ છે તેનું ઝીણવટપુર્વક મુલ્યાંકન કરી હાથ પરના કેસનો ન્યાયિક નિર્ણય કરવાનો રહે જેમાં સૌપ્રથમ ફરીયાદપક્ષે ફરીયાદીની આંક-૦૪ની સરતપાસનું સોગંદનામું રજુ રાખેલ છે જેમાં આંક-૧ની ફરીયાદની હકીકતોને સમર્થનકારી પુરાવો રજુ રાખેલ છે તેમજ ફરીયાદમા જણાવેલ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ આ કામ રજુ રાખેલા છે જે ધ્યાન લેતા ધી નેગો. ઈન્સ્ટ્રુ. કલમ- ૧૩૮, ૧૪૨ મુજબની ફરીયાદ અનુસાર આપેલ હોવાનું જણાય આવે છે. કાયદાનો પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંત પ્રીપોન્ડરન્સ ઓફ પ્રોબેબીલીટી અનુસાર આરોપીએ નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એકટની કલમ-૧૧૮ અને કલમ-૧૩૯ અનુમાનોનું ખંડન થાય તેવી શક્ય હકીકતો રેકર્ડ ઉપર લાવવી જોઈએ. જે જોગવાઈઓ નીચે મુજબ છે.

118 presumptions as to Negotiable Instruments. untill the contrary is proved, the following presumptions shall be made (a) of consideration that every negotiable instrument was made or drawn for consideration and that every such instrument when it has been accepted, and

endorsed, negotiated or transferred, was accepted, endorsed, negotiated or transferred of consideration (b) as to date. that every negotiable instrument bearing a date was made of drawn on such date. (C) as to time of acceptance. that every accepted bill of exchange was accepted within a reasonable time after it's time and before it's maturity(d) as to time of transfer. that every transfer of a negotiable instrument was made before it's maturity (e) as to order of endorsement. that the endorsement appearing upon a negotiable instrument were made in the order in which they appear thereon (f) as to stamp. that a lost promissory note, bill of exchange or cheque was dully stamped (g) that holder is a holder in due course. that the holder of a negotiable instrument is a holder in due course. provided that where the instrument has been obtained from it's lawful owner, or from any person in lawful custody thereof, by means of an offense or fraud, or has been obtained from the maker or acceptor there of by means of an offense or fraud, or for lawful consideration, the burden of proving that the holder is a holder in due course lies upon him. 139 presumption in favor of holder it shall be presumed unless the contrary is proved that the holder of a cheque received of the nature referred into in section 138 for the discharge, in whole or in part of any debt or other liability.

વધુમાં, નામદાર સુપ્રિમકોર્ટ ૨૦૦૮ જી.એલ.એચ.૩૬૨ સુપ્રિમકોર્ટ કે.પ્રકાશન વિ.પી.કે.સુરેન્દ્રનના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલ છે કે નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટ કલમ-૧૩૮ અને ૧૩૯ અન્વયે જ્યારે ચેકનો અનાદર થાય ત્યારે આવો ચેક કાયદેસરની જવાબદારી પુર્ણ કરવા માટે આપવામાં આવેલો હોય તેવું અનુમાન કરવાનું રહે છે જે કાયદા મુજબનું અનુમાન રહેલ છે. ત્યારે આરોપીપક્ષે આવા અનુમાનનું ખંડન કરતો પુરાવો આપવાનો રહે છે માત્ર ખુલાસો કરવો તે પર્યાપ્ત નથી પરંતુ આવા ખુલાસાને સમર્થન મળી રહે તેવો પુરાવો રજુ રાખવો જરૂરી છે. આમ, નામ.સુપ્રિમ કોર્ટના ઉપરોક્ત ચુકાદાઓમાં પ્રસ્થાપિત કરેલ સિદ્ધાંતો ધ્યાને લેતા ફરીયાદપક્ષ આરોપી સામેનો ગુનો વ્યાજબી શંકાથી પર સાબીત કરવા માટે નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટની કલમ-૧૧૮ તથા કલમ-૧૩૯ મુજબનું અનુમાન ફરીયાદીની તરફેણમાં કોર્ટ કરે તે માટે તે મુજબનો પુરાવો કોર્ટ રૂબરૂ આપવો પડે. જે અનુસંધાને ફરીયાદપક્ષ કોર્ટ રૂબરૂ આપેલ પુરાવો ધ્યાને લઈએ જે વંચાણે લેવામાં આવે તો આ કામના આરોપીએ પોતાના રીબર્ટલ એવીડન્સમાં ફરીયાદીની ઉલટતપાસ દરમ્યાન કોર્ટરૂબરૂ એવી હકીકત ફરીયાદીની ઉલટતપાસમાં રજુ રાખેલ છે. જેમાં ફરીયાદી એ સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું છે કે, તે વાત ખરી છે કે મારી સાથે નવીનચંદ્ર રાયચંદ હકકરે વ્યવહાર કરેલ જ્યારે હાલની ફરીયાદ નવીનચંદ્ર રાયચંદ દક્ષીણી વીરુધ્ધની છે. તે વાત ખરી છે કે હાલના આરોપી સામે કરેલ અન્ય ફરીયાદ ફો.કે.નં.૪૦૬/૧૮મા ચેકનો નંબર અને ચેકની એમાઉન્ટ અલગ અલગ છે પરંતુ આ બંને ફરીયાદ ચણાના બાકી લેણાની છે. તે વાત ખરી છે કે આ વહેવાર કોમોડીટી વ્યવહારની છે. તે વાત ખરી છે કે માલ ખરીદનાર પાસે પણ જી.એસ.ટી નંબર હોવો જોઈએ. તે વાત ખરી છે કે આરોપી

પાસે જી.એસ.ટી. નબર હતો કે કેમ તેની મે ખાતરી કરેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે એ.પી.એમ.સી.હળવદના લાઈસન્સમા કોલમ નં.૧માં શ્રીલક્ષ્મીનારાયણ ટેડીંગ કંપની નામ લખેલ છે તેમા પ્રોપરાઈટર તરીકે નામ લખેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે તા.૩૧/૩/૧૮ પછીનુ લાઈસન્સ આ કામે રજુ કરેલ નથી. તે વાત ખરી નથી કે હાલની ફરીયાદમાં જણાવેલ વ્યવહાર તા.૩૧/૩/૧૮ પછીના છે. તે વાત ખરી છે કે એ.પી.એમ.સી.ના લાઈસન્સમા કોલમ નં.૫માં મદદનીશ અગર પ્રતીનીધી તરીકે મારુ નામ જણાવેલ છે. તે વાત ખરી છે કે ચેક રીટન થયા અંગેની આરોપીને આપેલ નોટીસના કવર બંધ હાલતમા પરત થયેલ છે. તે વાત ખરી છે કે આ નોટીસ બંધ કવરમા પરત આવ્યા બાદ આ નોટીસની કોઈ કોપી આરોપીને આપેલ હોય તેવુ બનેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે ગજલક્ષ્મી ટેડ્સના પ્રોપરાઈટર નવીનચંદ્ર રાયચંદ હોય તેવો કોઈ પુરાવો આ કામે રજુ કરેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે આરોપીને મોકલેલ બંધ કવર ઉપર ગજલક્ષ્મી ટેડ્સ નામ લખેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે નવીનચંદ્ર રાયચંદનાઓ એ.પી.એમ.સી.મા મોટાપાયે ચલાવો વેપાર કરતા હતા. તે વાત ખરી છે કે હાલના આરોપી સામે હળવદ કોર્ટમા ચલાવના વેપાર અંગેના અઢીથી ત્રણ કરોડ રુપીયાના ચેક રીટન અંગેના કેસો ચાલે છે. તે વાત ખરી છે કે એ.પી.એમ.સી.,હળવદમા સટાથી વેપાર થઈ શકે નહી અને તે કાયદાકીય પ્રતીબંધ છે. એ વાત ખરી છે કે ફરીયાદવાળા ચેકમા ચેક લખનારની સહી અને ચેકની વીગતો અલગ-અલગ પેનથી લખાયેલ છે. આરોપી વીરુદ્ધની મારી ચારચે ફરીયાદના ચેક મને અલગ અલગ તારીખે મળેલા. એ વાત ખરી છે કે હાલની ફરીયાદમા રજુ થયેલ દસ્તાવેજ સીવાયના અન્ય દસ્તાવેજ રજુ કરવા જરુરી નહી હોવાનુ

માનીને હાલની ફરિયાદ કરેલી છે. એ વાત ખરી છે કે ચણાના પૈસા અમે ખેડુતોને ચુકવી આપેલ છે. એ વાત ખરી છે કે મારી અને આરોપીનો વચ્ચેનો વ્યવહાર ટ્રેડીંગ પ્રકારનો છે.

આમ, સમગ્રપણે રેકર્ડ પર રજુ થયેલ મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાને ધ્યાને લેવામાં આવે તો ફરિયાદીની તરફેણમાં રહેલ પ્રીઝમ્પ્શન રીબર્ટ કરવાનું બર્ડન આરોપીપક્ષ ઉપર હોય ત્યારે આરોપીએ એ બતાવવાની ફરજ છે કે ફરિયાદપક્ષના પુરાવાથી કે પોતાના તરફે મૌખિક દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ રાખી તેણે કાયદાથી તેના ઉપર નાખવામાં આવેલ બર્ડન રીબર્ટ કરેલ છે અને પછી ફરિયાદપક્ષે બતાવવું જોઈએ કે તેઓનો આવો અને આટલો પુરાવો છે જેથી આરોપી ઉપરનું બર્ડન રીબર્ટ થયેલ નથી. ફરિયાદીની તરફેણમાં કાયદાકીય અનુમાન હોય ત્યારે તેને રીબર્ટ કરવાનો બોજો આરોપી ઉપર જાય છે અને આરોપીએ પોતાની નિર્દોષતા સાબિત કરવાની છે જે બાબતે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ઈન્ડિયન બેન્ક એસોસિએશન વિરુદ્ધ યુનીયન ઓફ ઈન્ડિયા ડીસાઈડેડ ઓન ૨૧/૦૪/૨૦૧૪ રીપોર્ટેડ ઈન એ.આઈ.આર. ૨૦૧૪ એસ.સી. ૨૫૨૮નો ચુકાદો વંચાણે લેવામાં આવે તો તેમાં સ્પષ્ટ સિદ્ધાંત પ્રસ્થાપીત કરવામાં આવેલ છે કે જ્યારે નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ તળેની ફરિયાદ દાખલ થાય ત્યારે ફરિયાદીની અને સાહેદોની જુબાની સોગંધનામાં ઉપર રજુ થાય અને પરત ફરેલા ચેક અને બેન્કના પુરાવા રજુ થાય ત્યારે ફરિયાદીનો કેસ પ્રસ્થાપીત થયેલો ગણવો જોઈશે અને તેને નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ ૧૩૮ના અનુમાનો લાગુ પાડવામાં આવશે. જેથી ફરિયાદપક્ષે જે જે મૌખિક તથા લેખિત પુરાવા રજુ થયેલ છે તેને પડકારેલ

નથી નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટના દેવાયત કાનાભાઈ ડેર આહિર વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય ૨૦૧૩(૨) જી.એલ.આર.૧૨૭૧નો ચુકાદોવંચાણે લેવામાં આવે તો તેમાં નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટે ડીવીઝન બેન્ચમાં આપેલ ચુકાદામાં સ્પષ્ટ કરેલ છે કે આરોપીના વકીલશ્રી તરફથી સાહેદોની ઉલટતપાસમાં પુછેલ હકીકતનો સાહેદે ઈન્કાર કરેલ હોવા છતા બચાવપક્ષના આરોપી ઘટના સમયે હાજરી સ્વીકારેલ છે જે બાબત નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટે માન્ય રાખેલ છે. બચાવપક્ષે રેકર્ડ પર પોતાના બચાવમાં જે હકીકતો જણાવેલ છે તે અંગેના કોઈ મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવાઓ રેકર્ડ પર રજુ રાખેલ નથી જે જોતા આ કેસમાં કોઈ પ્રોબેબલ ડીફેન્સ રેકર્ડ પર નથી જેથી ફરિયાદી પાસે આરોપીના ખાતાનો ચેક પુરાવા તરીકે ઉપલબ્ધ છે હાલના ફરિયાદી ચેકના કાયદેસરના ધારક છે અને કોર્ટ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ ૧૩૯ મુજબ ચેકના ધારકની તરફેણમાં અનુમાન કરી શકે તેમ છે. વધુમાં, ચેકના ધારકે નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮એ મુજબ ચેક લખ્યા તારીખથી નિયત સમયમાં ચેક બેન્કમાં રજુ કરવો તથા કલમ-૧૩૮બી મુજબ ચેક રીટર્ન થયાના ૩૦ દીવસમાં ચેકના ધારણ કરનારે લેખિત નોટીસ આપી રકમની માંગણી કર્યાની તથા કલમ ૧૩૮સી મુજબ ચેક લખનાર નોટીસ મળ્યાના ૧૫ દીવસમાં નોટીસમાં માંગ્યા મુજબની રકમ ચુકવણીમાં નિષ્ફળ ગયેલ છે. હવે કલમ-૧૩૮એ મુજબ ચેક લખ્યાની તારીખથી નિયત સમયમાં ચેક બેન્કમાં રજુ કરવો જોઈએ તે અંગે વિચાર કરવામાં આવે તો ફરિયાદ પક્ષે જે ચેક રજુ કરેલ છે, જે રીટર્ન મેમો રજુ કરેલ છે જે ચેકમાં લખેલ તારીખથી નિયત સમય મર્યાદામાં ચેક બેન્કમાં રજુ થયેલ છે જે ઇન્ડ ઈનસફીસીયન્ટના

શેરા સાથે પરત ફરેલ છે અને આરોપી તરફે નોટીસનો જવાબ રજુ કરેલ નથી. પરંતુ તે અંગે રીબર્ટલ મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવો રજુ કરેલ નથી. આમ, નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮એની જરૂરીયાતોનું પાલન થયેલ હોવાનું માનવામાં આવે છે. આ કામે ફરીયાદીએ આપેલ નોટીસ તથા આ નોટીસ મોકલ્યાની પહોંચ રજુ કરેલ છે, જે રહેણાંકના સ્થાને બજી ગયેલ છે જેથી નોટીસ બજવણીના સિધ્ધાંત મુજબ નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ડી. વિનોદ શીવપ્પા વિરૂદ્ધ નંદા બેલીઅપ્પા રીપોર્ટેડ ઈન એ.આઈ.આર ૨૦૦૬ એસ.સી.૨૧૭૦ના ચુકાદાઓ વંચાણે લેવામાં આવે તો નોટીસ મોકલવી મહત્વની છે અને નોટીસ આરોપીના એડ્રેસ ઉપર મોકલાવી છે. નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટે ટિનેશભાઈ મણીલાલ રાવલ વિરૂદ્ધ મનસુખભાઈ મણીલાલ પટેલ રીપોર્ટેડ ઈન ૨૦૧૨ જી.એલ.એચ. ઈ.એલ.એચ.સી.૨૨૬૪૮૦ના ચુકાદામાં ત્યાં સુધી જણાવેલ છે કે નોટીસ ન મળી હોય તો સમન્સ બજયાના ૧૫ દીવસમાં ચેકની રકમનું ચુકવણું અદાલતમાં કરી આપવાનું રહે છે તેમ છતાં આરોપીએ કોઈ રકમની ચુકવણી કરેલ હોય તેવો કોઈ પુરાવો રજુ કરેલ નથી. આ કામે બચાવપક્ષે લેવામાં આવેલ તકરાર અંગે કોઈ મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવો રજુ કરેલ નથી જ્યારે બચાવપક્ષે આ અંગેના કોઈ મૌખિક કે લેખિત આધાર પુરાવા આ રજુ કરી ખંડનાત્મક પુરાવો રજુ રાખી કોઈ રીબર્ટલ પુરાવો રજુ કરેલ નથી. આમ, રેકર્ડ ઉપર રજુ થયેલા આંક-૪ના મૌખિક પુરાવાથી પણ તે હકીકત પુરવાર થાય છે કે હાલનો નાણાંકીય વ્યવહાર આ કામના આરોપી સાથે થયેલ છે. આ કામે બચાવપક્ષે ઉપસ્થિત કરેલ તકરાર મુજબ ચેકવાળી રકમ આરોપી દ્વારા ફરીયાદીને ચુકવી આપવામાં આવેલ હોય, તો બચાવપક્ષના ઉપર આ

હકીકત પુરવાર કરવાનો રહેલ બોજો બચાવપક્ષે મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવાઓ રજુ રાખી પુરવાર કરેલ નથી. આમ, સમગ્રપણે ચેકની રકમ લેણી બાકી પડતી હોવાનું ઉપરોક્ત દર્શાવેલ મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓથી ફરીયાદપક્ષે પુરવાર કરેલ છે. ત્યારે નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૪૨(એ) અન્વયે હાલના ફરીયાદી ફરીયાદ દાખલ કરવા માટે યથાનુક્રમે ચેક ધારણ કરનાર વ્યક્તિ છે તેમજ હાલની ફરીયાદ દાખલ કરતાં પહેલાં આરોપીને દિન-૩૦માં નોટીસ આપવામાં આવેલ છે અને ચેકની રકમ દિન-૧૫માં ફરીયાદીને ચુકવી આપેલ નથી અને હાલની ફરીયાદ કરવાનું કારણ ઉત્પન્ન થયેલ ત્યારબાદ સોળમા દિવસ પછી એક માસની અંદર દાખલ કરવામાં આવેલ છે જે જોતાં કલમ-૧૪૨(બી) મુજબ સમયમર્યાદામાં દાખલ કરવામાં આવેલ છે જેથી બચાવપક્ષની તકરાર સાબીત થયેલ નથી. કાયદામાં સ્પષ્ટ જોગવાઈ છે કે બુદ્ધીગમ્ય પુરાવા સિવાય માત્ર બેરવર્ડીંગ્સના આધારે કોઈ બચાવ માન્ય રહી શકે નહીં. નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ હેઠળ આરોપી ઉપર પુરાવાનું ઓનસ લીબરલ હોય છે, પરંતુ તે માત્ર શાબ્દિક વાંધાઓથી શીફ્ટ થઈ શકે નહીં.

૧૪. ઉપરોક્ત તમામ વિસ્તૃત ચર્ચાને અંતે જ્યારે મુદ્દા નં.૧ અને ૨નો જવાબ હકારમાં આવેલ હોય ત્યારે આરોપી ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલા-૧૩૮ હેઠળ તકસીરવાન ઠરેલા છે. સદર કેસ વોરંટ ટ્રાયબલ રીતે ચાલેલ નથી સમન્સ ટ્રાયબલ રીતે ચાલેલ છે તેથી ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ-૨૫૫ મુજબ આરોપીપક્ષને સજા બાબતે સાંભળવા આવશ્યક નથી. અત્યારે સમયમાં દિન-પ્રતિદીન લોકો ચેકો આપવાનું વધારે પસંદ કરે છે તેવા કારણોસર આવા ગુનાઓની

ઉત્તરોઉત્તર વૃદ્ધી થવા પામેલ છે અને અત્યારે વ્યાપાર ઇંદામાં ચેકથી વ્યવહાર કરતા એક પ્રકારનો ભય વ્યાપી ગયો છે. કાયદાના હેતુ અને ઉદ્દેશ ઘ્યાને લેતાં આરોપીએ ફરીયાદીને કાયદેસરના લેણા પેટે ચેક આપેલો જે ચેક અપુરતા ભંડોળના શેરાના કારણે પરત ફરેલ છે તેવા સંજોગોમાં આરોપીને પ્રોબેશ ન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ અથવા ક્રિમીનલ પ્રોસીજર કોડની કલમ ૩૬૦ અન્વયે પ્રોબેશનનો લાભ આપવો ન્યાયોચિત જણાતો નથી. આરોપીને નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ કેદની સજા બે વર્ષ સુધી લંબાવી શકાય અને દંડની રકમ ચેકમાં જે રકમ જણાવી છે તેનાથી બમણી થઈ શકે તેમ છે. આ બાબતની ચર્ચા નામદાર કોર્ટના ભાસ્કરણના કેસમાં પણ કરવામાં આવેલ છે અને અદાલતે કોડની કલમ ૩૫૭(૩)ની જોગવાઈઓનો ઉદારતાપુર્વક લાભ આપવો જોઈએ. પેટા કલમમાં વળતર અંગે કોઈ મર્યાદાનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવેલ નથી તેથી મેજીસ્ટ્રેટ કોઈ પણ રકમ વળતર તરીકે અપાવી શકે છે. અલબત્ત, આવી વળતરની રકમ નક્કી કરતી વખતે મેજીસ્ટ્રેટે એવી વિચારણા કરવાની છે કે ફરીયાદીને વળતર ચુકવવા અંગે એવોર્ડ કરવાની સત્તા છે. સાથે ક્રિમી.પ્રોસી.કોડની કલમ-૩૫૭(૫) પણ ઘ્યાને લેવી જરૂરી છે. આમ, જ્યારે મેજીસ્ટ્રેટને ફરીયાદીને વળતર આપવું જોઈએ તેવું લાગે તો કેદની સજા કર્યા પછી ફરીયાદીને વળતર અંગે એવોર્ડ કરી શકશે જે કોડની કલમ-૩૫૭માં કોઈ મર્યાદા નક્કી કરવામાં આવી નથી. નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે મીટર્સ એન્ડ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ પ્રા.લી. એન્ડ અનધર વિ. કંચન મહેતા રીપોર્ટેડ ઈન એ.આઈ.આર. ૨૦૧૭ એસ.સી.૪૫૯૪ના ચુકાદામાં તો ત્યાં સુધી જાહેર કરેલ છે કે નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટનો મુખ્ય ધ્યેય The Object Of The Provision being Primarily Compensatory. Punitive Element being mainly With the Object Of enforcing The

Compensatory element.

૧૫. સદર પ્રકારના ભારતદેશની અર્થવ્યવસ્થાને અસરકર્તા ગુન્હા હોય આવા કેસોમાં આરોપી સાથે માનવતાપુર્ણ વ્યવહાર કરી ઓછી સજા કરવાનું વ્યાજબી અને ન્યાયોચિત જણાતું નથી. આમ, હાલના કેસમાં આરોપીને પુરેપુરી સજા કરવી જોઈએ તેવું અત્રેની અદાલતનું માનવું છે તથા આરોપીને સખત નસીયત મળી રહે તે જરૂરી છે તેમજ તેવી પરિસ્થિતિને ધ્યાને લેતાં ફરીયાદીને વળતર ચુકવવામાં આવે તો ન્યાયી, વ્યાજબી અને વ્યવહારુ જણાઈ આવે છે અને નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે જાહેર કરેલા ચુકાદાઓમાં પ્રસ્થાપિત કરેલ સિધ્ધાંત મુજબ જ્યારે મેજીસ્ટ્રેટ દંડની સજા ફરમાવતા હોય ત્યારે તેને ફરીયાદીને વળતર તે દંડની રકમમાંથી જ આપવું જોઈએ. તે દંડની રકમ ઉપરાંત વળતરની રકમ અપાવવાની સત્તા કાયદા મુજબ મેજીસ્ટ્રેટને નથી. જેથી હાલના નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટની કલમ-૧૩૮ વંચાણે લેતાં આ કામના ઉપરોક્ત ચર્ચા કરેલ પુરાવાને અંતે ન્યાયના વિશાળ હિતમાં મુદ્દા નં.૧ તથા મુદ્દા નં.૨નો જવાબ હકારમાં ઠરાવી મુદ્દા નં.૩ પરત્વે નીચે મુજબનો હુકમ કરવાનો ન્યાયી જણાય છે.

:: આખરી હુકમ ::

૧. ફોજદારી કાર્યરિતી સંહિતાની કલમ-૨૫૫(૨) અન્વયે આરોપી નવીનચંદ રાયચંદ દક્ષિણી તે ગુજલક્ષ્મી ટ્રેડર્સના પ્રોપરાઈટર રહે. પદમપ્રભુ સોસાયટી, એઈમ્સ હોસ્પિટલની બાજુમાં, પાલડી, અમદાવાદનાઓને ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબના શિક્ષાપાત્ર ગુન્હા માટે તકસીરવાન ઠરાવી

- ૧(એક) વર્ષની કેદની સજા કરવામાં આવે છે તથા રૂ.૪,૩૬,૮૪૩/- (અંકે રૂપિયા ચાર લાખ છત્રીસ હજાર આઠસો તેતાલીસ પુરા)નાં દંડની સજા ફરમાવવામાં આવે છે. જો આરોપી દ્વારા દંડ ભરવામાં ન આવે તો આરોપીને વધુ છ માસની કેદની સજા ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે તથા દંડની રકમ આરોપી પાસેથી તેની જે કોઈપણ મિલકત હોય તેના ઉપરથી ફોજદારી કાર્યરિતી સંહિતાની કલમ-૪૨૧ મુજબ રેવન્યુની બાકી રકમ તરીકે રીકવર કરવાની રહેશે.
૨. ફોજદારી કાર્યરિતી સંહિતાની કલમ-૩૫૭(૧) મુજબ આરોપીને કરેલ દંડમાંથી ફરીયાદીને વળતર તરીકે રૂ.૪,૩૬,૮૪૩/- (અંકે રૂપિયા ચાર લાખ છત્રીસ હજાર આઠસો તેતાલીસ પુરા) ખાસ વળતર તરીકે ક્રિમીનલ મેન્યુઅલ પેરા-૨૦૯ મુજબ ચુકવી આપવાના રહેશે.
૩. ફોજદારી કાર્યરિતી સંહિતાની કલમ-૩૬૩(૧) મુજબ આ હુકમની નકલ તાત્કાલિક વિના મુલ્યે આરોપીને પુરી પાડવી.

હુકમ આજ તારીખ:૨૫મી માહે:માર્ચ, સને ૨૦૨૬ના રોજ હળવદ મુકામે મારી સહી કરી ખુલ્લી અદાલતમાં વાંચી, સંભળાવી જાહેર કર્યો.

હળવદ.

તા.૨૫/૦૩/૨૦૨૬

(નિમિષા ગંગારામભાઈ સુરતી)

એડી. ચીફ જ્યુડીશ્યલ મેજીસ્ટ્રેટ, હળવદ.

કોડ નં.જી.જે.૦૦૭૧૧.

H.D.Lakum

Steno.